

Jaarverslag lectoraat Kunsteducatie 2021

Algemeen

Het AHK-brede duo-lectorat Kunsteducatie beschouwt kunsteducatie als een zelfstandig vakgebied waarin kunst en educatie elkaar ontmoeten. Het lectoraat wil bijdragen aan de expertise van alle betrokkenen in dat vakgebied: van funderend onderwijs tot beroepsonderwijs, voor culturele instellingen en de publieke (digitale) ruimte, voor docenten, kunstenaars, opleiders, wetenschappers en beleidsmakers. Kunsteducatie betreft daarbij alle vormen van educatie met de inzet van kunst als doel, middel of als een van de disciplines binnen een interdisciplinaire samenwerking.

1. Onderzoek

1.1. Lopende en afgerond onderzoeken

De lectoren Melissa Bremmer en Emiel Heijnen beschouwen het als hun taak om door middel van onderzoek het kunsteducatieve veld te innoveren en te funderen, om daarmee de waarde, toegang en kwaliteit van kunsteducatie in een democratische samenleving te bevorderen. De lectoren hebben voor de periode 2021-2024 twee onderzoeksthema's voor onderzoek en activiteiten: *Interdisciplinariteit* en *Sociaal Engagement*. De onderzoeksgroep van het lectoraat bestaat merendeels uit docentopleiders van de docentenopleidingen van de AHK en de master Kunsteducatie.

Binnen het thema *Interdisciplinariteit* loopt het onderzoek van Saskia Sap nog naar hoe dans ingezet kan worden om de taalverwerving te bevorderen van NT2-leerlingen in het PO. Wat betreft het thema *Sociaal engagement* lopen nog de volgende onderzoeken: naar inclusief dansonderwijs door Jelle van der Leest en Damar Lamers, naar het beschouwen van hedendaagse kunst vanuit een multiculturele context van Claire Goedman en Manon Habekotté, en naar intercultureel theater van Dennis Meyer. Mattanja Koolstra heeft door persoonlijke omstandigheden haar onderzoek naar muziek en sociaal engagement voorlopig opgeschort. Denise Harleman heeft wegens andere werkzaamheden haar onderzoek naar kunsteducatieve projecten die een bijdrage leveren aan betekenisvolle handelingsperspectieven voor het publieke domein beëindigd.

1.2. Promotieonderzoek

Renske de Groot doet promotieonderzoek aan de Lamar University (Verenigde Staten) en onderzoekt de percepties en praktijken van technologisch geïmplementeerd leren bij senior educatoren en –beheerders in musea voor hedendaagse kunst in Nederland en België. Nathalie Roos is in 2021 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam gestart met haar promotieonderzoek 'Teacher as Activist/Artist' naar de integratie van kunst- en burgerschapsonderwijs. De lectoren kunsteducatie treden bij dit promotieonderzoek op als co-promotoren.

1.3. The Breakfast Club

Tijdens de The Breakfast Club, een onderzoekspitch, presenteerden docenten en medewerkers van de AHK hun onderzoeksidee aan het lectoraat. Op grond van deze pitch besloten de lectoren de volgende onderzoekers toe te laten tot de onderzoeksgroep in 2022:

- Wandana Biekram (Opleiding Theaterdocent) met een onderzoek binnen het thema Sociaal Engagement. Ze verdiept zich in de tools die een theaterdocent nodig heeft om in de huidige, gepolariseerde tijd een veilige lessituatie te creëren. Zij volgt het seniortraject van 1,5 jaar;
- Yahmani Blackman (Opleiding Theaterdocent) met een onderzoek binnen het thema Sociaal Engagement. Zij onderzoekt hoe een each-one-teach-one methodiek bij de theaterdocenten opleiding een wederkerige kennisoverdracht kan bewerkstelligen tussen docenten, studenten, het werkveld en daarbuiten. Zij volgt het juniortraject van 2 jaar;
- Sanne Kersten (Lectoraat Kunsteducatie) met een onderzoek binnen het onderzoeksthema Interdisciplinariteit naar ArtsSciences lessen in het speciaal voortgezet onderwijs. Zij volgt het seniortraject van 1,5 jaar.

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Zie voor onderzoeksgroep en verdere toelichting onderzoeken:
<https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/onderzoeksgroep/>

2. Kwaliteit van het onderzoek

2.1. Interne kwaliteitscontrole

- Praktisch relevant: Alle onderzoekers in het lectoraat zijn ingegaan op actuele vraagstukken uit de praktijk van de kunsteducatie en/of zijn werkzaam in de praktijk; en/of hun onderzoek werkt door in het onderwijs van de AHK.
- Methodisch grondig: Alle onderzoekers hebben hun methodologie beschreven in de onderzoeksopzet en in het onderzoeksverslag. Zij expliciteren daarbij altijd de maatregelen ter verhoging van de procedurele validiteit en – betrouwbaarheid, en hoe actief consent van participanten is verkregen.
- De formats voor de onderzoeksvoorstellen voor de onderzoeksleden sluiten aan bij de ethische richtlijnen van de Netherlands Code of Conduct for Research Integrity <https://www.nwo.nl/en/policies/scientific+integrity+policy/netherlands+code+of+conduct+for+research+integrity>
- Iedere onderzoeker die zijn onderzoek heeft afgerond, heeft deze aan de hand van het evaluatieformulier van het lectoraat geëvalueerd.

2.2. Externe kwaliteitscontrole:

Doordat publicaties van het lectoraat gepresenteerd en gewaardeerd worden in de brede onderzoeksgemeenschap kan afgeleid worden dat ze voldoen aan de gangbare kwaliteitseisen. De toename van peer-reviewed artikelen van onderzoekers van het lectoraat in wetenschappelijke, internationale journals maar ook hoofdstukken in peer-reviewed boeken in het afgelopen jaar bevestigen dit beeld.

3. Organisatie van het lectoraat

3.1 Organisatie lectoraat en onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep werd in 2021 mede gecoördineerd door Dr. Sandra Geelhoed, onder supervisie van de lectoren, en bestond uit:

- Mattanja Koolstra (Opleiding docent muziek) met een juniortraject;
- Dennis Meyer (Opleiding Theaterdocent) met een juniortraject;
- Saskia Sap (Opleiding Docent Dans) met seniortraject;
- Claire Goedman & Manon Habekotté (Breitner Academie) met een seniortraject;
- Damar Lamers en Jelle der Leest namen nog deel aan de onderzoeksgroep, en waren in 2019 ingestroomd.

De junioronderzoekers kregen twee jaar lang een aanstelling van 0,1 FTE, en de senioronderzoekers krijgen individueel 0,15fte en als duo 0,2fte.

3.2 Professionalisering lectoraat Kunsteducatie

De senioronderzoekers hebben als onderdeel van hun professionaliseringstraject de cursus 'Kwalitatieve Analyse' gevolgd bij Evers Research (<https://www.eversresearch.nl>). Sanne Kersten heeft de module Kunstfilosofie aan de Master Kunsteducatie van de AHK afgerond en volgde het ICM seminar 'Filosofie voor weergaloos leiderschap' door Lammert Kamphuis. Emiel Heijnen heeft vier coachingssessies gehad van Caroline van Frankenhuysen.

3.3 Interne netwerken binnen de AHK die bijdragen aan de activiteiten van het lectoraat

Relatie Bachelor docentenopleidingen: De lectoren nemen zoveel mogelijk deel aan het 'studieleiders overleg docentenopleidingen' (SLOD) dat één keer in de 6 weken plaatsvindt. In dit overleg houden de docentenopleidingen en het lectoraat elkaar op de hoogte van onderzoeks- en onderwijsontwikkelingen.

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Emiel Heijnen neemt namens de Breitner Academie deel aan FlexUs, de werkgroep flexibilisering van KVDO.

Relatie master Kunsteducatie: Het onderzoeksthema van de Master Kunsteducatie (MaKe) sluit aan bij één van de onderzoeksthema's van het lectoraat zodat er massa en expertise gecreëerd kan worden rondom een onderwerp. In 2021-2022 is het thema voor de MaKe 'Sociaal engagement'. De lectoren fungeren als feedbackgevers en mede-beoordelaars van de onderzoeken. Melissa Bremmer is lid van de examencommissie van de MaKe.

Adviseur master Kunsteducatie: De MaKe is in bestuurlijke en organisatorische zin ondergebracht bij de Breitner Academie. Om de interdisciplinariteit van de master te borgen is het inhoudelijk-strategisch beleid op hoofdlijnen is gedelegeerd aan een programmaraad, die bestaat uit de directeurs van de verschillende academies. De lectoren treden op als *adviseurs* van deze raad en dragen daarmee bij aan de inhoudelijke aansturing van de MaKe.

AHK Research Centre

Het AHK Research Centre is een schakel tussen de verschillende onderzoeksgroepen van de AHK en stelt onderzoekers in staat hun expertise te delen en hun onderzoek de wereld in te brengen. Het lectoraat werkte in 2021 met het Research Centre samen bij het (door)ontwikkelen van het onderzoeksthema *Engagement through critical creative practice*, de organisatie van de *Dag van de Docentonderzoeker*, en bij vraagstukken rondom data-management.

3.4. Overige externe netwerken

Het Lectoratenplatform Onderwijs op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie (OKTW)

Het lectoraat kunsteducatie heeft het platform *Onderwijs op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie* geïnitieerd en ontwikkelt een breed, divers netwerk en prikkelende projecten rondom ArtsSciences-onderwijs (zie doorwerking). De subsidie voor dit platform is afkomstig van SIA-RAAK en is toegekend van 2020 tot 2022. Zie de website: <https://www.artslovesciences.com>.

Amsterdam Research Institute of the Arts and Sciences (ARIAS)

Het lectoraat participeert in ARIAS, een netwerk van de AHK, UvA, VU, HvA en Gerrit Rietveld Academie. Hierin nemen onderzoekers deel en het doel ervan is het bevorderen, bundelen en versterken van onderzoek op het terrein van en in de kunsten.

Onderzoekersnetwerk voor cultuureducatie en cultuurparticipatie van het LKCA

De lectoren zijn lid van het onderzoekersnetwerk voor cultuureducatie en cultuurparticipatie van het LKCA. Dit is een nationaal netwerk met hoogleraren, lectoren en onderzoekers die zich bezighouden met cultuureducatie en –participatie en dat twee à drie keer per jaar samenkomt.

ENO

De lectoren zijn lid van *The European Network of Observatories in the Field of Arts and Cultural Education* (ENO). Samen met het LKCA en de Radboud Universiteit vormen zij het Nederlandse Observatory binnen het ENO-netwerk. Het netwerk organiseert en participeert in (inter)nationale bijeenkomsten en events.

3.5. Deelname commissies en besturen

De lectoren namen ook dit jaar deel aan (inter)nationale commissies en besturen, onder andere:

- Emiel Heijnen was o.a. jurylid bij de Junior Fellowship van het Rijksmuseum, nam deel aan de *Think Tank Panel: Renewing Education through Art Practices*, is lid van de redactieraad en reviewer voor *Cultuur + Educatie (LKCA)*, en is reviewer en lid van de editorial board *Research in Arts and Education journal* en *Visual Arts Research*.
- Melissa Bremmer is o.a. jurylid bij de Pieter Jan Abraham van Mensch-prijs van de Reinwardt Academie, lid van de ISME-commissie *Music in Special Education and Music Therapy*, adviseur bij het project *Meer muziek in het speciaal onderwijs (Meer muziek in de klas)*, lid van de

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

European panel of reviewers of MERYC, en is lid en reviewer van de redactieraad van de *International Journal of Music in Early Childhood (IJMEC)*.

3.6. Communicatie naar interne en externe netwerken

Het lectoraat heeft in 2021 twee digitale nieuwsbrieven uitgestuurd waarin de activiteiten en publicaties van het lectoraat zijn opgenomen. Publicaties en activiteiten van het lectoraat worden ook meegenomen in de nieuwsbrief Onderzoek AHK van het AHK-Research Centre en van de Master Kunsteducatie. Het lectoraat plaats daarnaast alle publicaties online (open source) op de eigen website en in databanken OpenResearchAmsterdam en de HBO Kennisbank. ARIAS en het LKCA communiceren op hun platforms over de publicaties van het lectoraat.

4 Doorwerking van het lectoraat

Om de doorwerking van het onderzoek van het lectoraat in het AHK onderwijs, de beroepspraktijk en het kennisdomein kunsteducatie in kaart te brengen, stuurt het lectoraat tweemaal per jaar gedurende een periode van vijf jaar een 'doorwerkingsformulier' naar (oud)onderzoekersleden. Daarop beschrijven zij de doorwerking van hun onderzoek op die drie domeinen: innoveren AHK-onderwijs, innoveren beroepspraktijk en bijdragen aan het kennisdomein kunsteducatie.

4.1. Doorwerking innoveren AHK-onderwijs

Lectoren verzorgen (onderzoeks)onderwijs in Bachelor en Masteropleidingen binnen de AHK, onder andere:

Lectoren verzorgen onderwijs	Docenten	Master	Bachelor
Scholing Didactisch concept authentieke kunsteducatie	Nieuwe docenten Breitner academie		Breitner Academie
Pitch module Educatief project		Master Kunsteducatie AHK	
Onderzoeksvaardigheden doceren		Master Muziek AHK	
Onderzoeksbegeleiding geven			Opleiding Docent Muziek en Breitner Academie (afstudeeronderzoeken)
Beoordelaars		Literatuuronderzoek en empirisch onderzoek van de Master Kunsteducatie AHK	Paper (Opleiding Docent Muziek) en ontwerponderzoek (Breitner Academie)
Expertsessie bij interdisciplinaire CKV-module			AHK Docent Dans, Theaterdocent, Opleiding Docent Muziek, Breitner Academie
Feedbacksessie bij module De digitale kunstdocent			Breitner Academie
Feedbacksessie bij module How to kunstenaar			Breitner Academie
Feedbacksessie bij module Bio-Art			Hogeschool van Amsterdam

Onderzoek van de lectoren in curricula binnen de AHK en daarbuiten, onder andere:

Onderzoeken (vanaf 2016):	Master	Bachelor
Remix je curriculum! Wicked Arts Assignments Bronnenbanken: www.neuwelle.nl www.artsciencedatabase.com	Module Kunsteducatief ontwerpen	Breitner Academie. Module De digitale kunstdocent
Remixing the art curriculum		Breitner Academie, module vakdidactiek, 1 ^o jaars studenten VT en DT
The educational model "Rhythms around the world"		Opleiding Docent Muziek, Module Muziek, cultuur en onderwijs
Wat het lichaam weet van het doceren van muziek		Opleiding Docent Muziek, Module Muziekonderwijs in de 21 ^{ste} eeuw
School as material Teacher as conceptual artist, artikel	Module ProjectBuro master kunsteducatie	Opleiding Docent Muziek, Module Muziekonderwijs in de 21 ^{ste} eeuw
ArtsSciences als aanjager van curriculumvernieuwing.		Opleiding Docent Muziek) Module Muziekonderwijs in de 21 ^{ste} eeuw
Buiten het AHK-onderwijs	Instelling	Instelling

Remixing the art curriculum		HKU, Docent DBKV, Module 'Project Puber'
The role of the body in instrumental and vocal music pedagogy Wicked Arts Assignments		Algemene Cultuurwetenschappen ESHCC (EUR)
The role of the body in instrumental and vocal music pedagogy TeamPlayers	Algemene Cultuurwetenschappen ESHCC (EUR)	

Onderzoek van de onderzoeksleden in curricula binnen de AHK en daarbuiten, onder andere:

Onderzoek: Between spaces; we use words and think in images Claire Goodman & Manon Habekotte	vier pilot (online) lessen 'Between spaces; we use words and think in images'	3e jaars studenten, Breitner Academie en Hamidraha Beit Berl Israel
Onderzoek: Dansend Nederlands leren voor NT2-kleuters Saskia Sap	Lessen Dans & Taal	2e- en 3e-jaars studenten, Docent Dans, Academie voor Theater en Dans
Onderzoek: Ritme is Dynamiek Ise Verstegen en Faizah Grootens	Workshop ritmisch dynamische benadering	Module Community Practice, Docent Dans, Academie voor Theater en Dans
Buiten het AHK-onderwijs		Instelling
Onderzoek: Designing new, technology based musical instruments in primary education Michel Hogenes et al.	LKCA Leergemeenschap MBO muziek	Online
Onderzoek: De multimodale muziekbubbel Vincent Lamers	Nascholing Muziekbeleving in het speciaal onderwijs	AHK Conservatorium van Amsterdam
Onderzoek: Transdisciplinaire ontwerpplabs 2.0 Kirsten van Muijen	Vernieuwingsimpuls - Actualisatie ckv mavo programma	Schooljaar '20/'21, Helen Parkhurst Almere
Onderzoek: Dealing with the real stuff Nathalie Roos	Nascholing Dealing with the real stuff	Breitner Academie/lectoraat KE
Onderzoek: Dealing with the real stuff Nathalie Roos	Masterclass (online)	Docentenopleiding beeldende kunst en vormgeving, Zuyd Hogeschool
Onderzoek: Muziek is meer Marijke Smedema	Leergemeenschap Muziek is Meer ('Het volgsysteem in de praktijk') Almere/Hilversum	Online

4.2. Doorwerking naar de beroepspraktijk

Samenwerkingspartners

Het lectoraat zoekt voor zowel inhoudelijke als organisatorische ondersteuning zoveel mogelijk naar samenwerkingspartners om activiteiten vorm te geven, en om een zo groot mogelijk bereik te creëren. Externe partners met wie het lectoraat het afgelopen jaar samenwerkte en projecten, conferenties of symposia mee organiseerden, zijn:

- Mister Motley (Wicked Arts Assignments-project)
- ArtechLAB, AHK Centre of Expertise Arts & Education i.o., Lectoratenplatform Studio 21CS en het Lectoratenplatform OKWT (BioArt & Education-symposium)
- ENO-partners en UNESCO (Kunst- en cultuuronderwijs als burgerschaps onderwijs-symposium)
- Conservatorium van Amsterdam, LKCA en het FCP (My Music Ability 2)

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

- LKCA en het CoE Arts & Education i.o. (Arts love Sciences-conferentie)

Lectorenplatform Onderwijs op het snijvlak van kunst, technologie, & wetenschap

Het lectorenplatform is na vier jaar beëindigd en een deel van de lectoren zullen participeren in het nieuw op te richten Centre of Expertise Arts & Education van de AHK. Het lectorenplatform heeft in 2021 verschillende activiteiten ondernomen, waaronder:

- Het vernieuwen van de website www.ArtsloveSciences.com met een herziene versie van de ArtsSciences-bronnenbank, gloednieuwe ArtsSciences videolessen voor het funderend onderwijs, onderzoek en publicaties;
- Het samenstellen van een blauwdruk voor een ArtsSciences Minor.
- Het samenstellen een (peer reviewed) special issue samen voor de European Journal for STEM-education over STEM & ARTS EDUCATION: <https://www.lectitopublishing.nl/european-journal-of-stem-education/call-for-papers-stem-and-arts-education/>;
- Een slotconferentie over crossovers in onderwijs, kunst, wetenschap en technologie.

Zie voor deze en overige activiteiten: <https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/lectorenplatform-okwt/>

Ontwikkeld materiaal voor de beroepspraktijk

Educatietools: De concrete producten die de ontwerponderzoekers opleveren, licht het lectoraat apart uit in de vorm van educatietools. Voor kunsteducatoren, docenten en studenten die de onderzoeksresultaten van het lectoraat direct in de praktijk willen brengen, bieden deze educatietools een uitkomst. Zie:

<https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/educatietools/>

4.3 Doorwerking naar de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

Organiseren van conferenties en symposia

Om kennis te verspreiden en innovatieve didactieken bekend te maken, (mede)organiseerde het lectoraat in 2021 voor docentonderzoekers en -opleiders, kunstdocenten, beleidsmakers en studenten achtereenvolgens:

- Het online symposium BioArt & Education
- Het online symposium Kunst- en cultuuronderwijs als burgerschapsonderwijs
- De live conferentie My Music Ability 2
- De hybride conferentie *Arts love Sciences*

Zie: <https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/conferenties-en-projecten/>

Overzicht (co-)publicaties lectoren

De lectoren publiceerden verschillende publicaties: van peer-reviewed artikelen tot opiniestukken, van hoofdstukken tot artikelen voor vakbladen.

- Bremmer, M., Heijnen, E., Hotze, A., Van Dartel, M., Roos, N., Arets, D., Stubbe, J., Van Keulen, H., Noordegraaf-Eelens, L., & Van der Sande, R. (2021). *ArtsSciences-onderwijs: een onderzoeksagenda*. Amsterdam: Lectoratenplatform onderwijs op het snijvlak van kunst, wetenschap en technologie.
- Bremmer, M., Heijnen, E., Hotze, A., Pijls, M., Beamer, E., & Roos, N. (2021). ArtsSciences Design-a-thon: solving complex problems in interdisciplinary teams. *European Journal of STEM Education*, 6(1), 11
- Bremmer, M. (2021). Does the body count as evidence? Exploring the embodied pedagogical content knowledge concerning rhythm skills of a Dutch specialist preschool music teacher. *International Journal of Music in Early Childhood*, 16(1), 89–103.
- Bremmer, M. & De Vries, I. (2021). Een samenwerking tussen ouder en therapeut. In A. van Zweden & M. Pater (2021), *De kracht van muziek voor kinderen en jongeren met autisme* (blz 51-53). Amsterdam: Lannoo Campus.
- Bremmer, M. & Van Miert, M. (2021). De Britten tonen aan dat het kan: échte kansen voor musici met een beperking. *Cultureel Kapitaal*, LKCA.
- Bremmer, M. & Nijs, L. (2021). Lichamelijkeheid in muziekonderwijs. In A. De Vugt, & T. De Baets, (red.) *Muziekpedagogiek in beweging: Typisch muziek! (Muziekpedagogiek in beweging, Vol. 4)* (pp. 49-62). Haverlee: Euprint.
- Bremmer, M., Hermans, C., & Lamers, V. (2021). The charmed dyad: Multimodal music lessons for pupils with severe or multiple disabilities. *Research Studies in Music Education*, 43(2), 259-272.
- Bremmer, M. (2021). Where's the body? Reconsidering the concept of pedagogical content knowledge through research in music education with Dutch specialist preschool music teachers. *British Journal of Music Education*, 38(2), 119-130.
- Heijnen, E., Braam, H. & Tongeren, van, C. (2021). Bring fake news into the World: A lesson study based on the principles of authentic art education. *Visual Arts Research*, 47(2), 22-40.
- Heijnen, E. (2021). Kunstonderwijs dat leidt tot toetsbare resultaten...een angstaanjagend vergezicht? *Cultureel Kapitaal*
- Groenendijk, J., Heijnen, E. & Keuning, S. (2021). Een inclusieve(re) geschiedenis van de kunsten. *Kunstzone*, 20(3), 30-32.

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

- Hogenes, M., Diepenbroek, A., Bremmer, M., & Hogerheide, M. (2021). Ontwerpend leren in muziekonderwijs. *Kunstzone*, 20(1), 8-11.
- Hogenes, M., Diepenbroek, A., Bremmer, M., & Hogerheide, M. (2021). Designing new, technology based musical instruments in primary education. *Journal of the European Teacher Education Network*, 1-18.

Overzicht publicaties onderzoeksleden

- Crone, M. (2021). *Transformatief beeldend kunstonderwijs*. Amsterdam, NL: Lectoraat Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Findenegg, R. (2021). *Authentic composition education in primary school*. Amsterdam, NL: Lectoraat Kunsteducatie, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.
- Hogenes, M. (2021). Ontwerpend leren maakt muziekonderwijs weer actueel. *Cultureel Kapitaal*, LKCA.
- Hogenes, M., Diepenbroek, A., Bremmer, M., & Hogerheide, M. (2021). Designing new, technology based musical instruments in primary education. *Journal of the European Teacher Education Network*, 1-18
- Hogenes, M., Diepenbroek, A., Bremmer, M., & Hogerheide, M. (2021). Ontwerpend leren in muziekonderwijs. *Kunstzone*, 20(1), 8-11.
- Kersten, S. (2021). Als kunstenaar voor de klas staan. Interview met Sterre Boerkamp. In: *Mister Motley*.
- Kersten, S. (2021). Creativiteit stimuleren is als het trainen van spieren. Interview met Andrea Palašti. In: *Mister Motley*.
- Kersten, S. (2021). Leren de wereld te bewonen door wederkerigheid. Interview met Sabina Enéa Téari. In: *Mister Motley*.
- Kersten, S., Wirtz, P. en Nigten, A., (2021). *10 jaar Digital Art Lab*. Zoetermeer: Digital Arty Lab.
- Bremmer, M., Heijnen, E., & Kersten, S. (2021). Teacher as conceptual artist. *International Journal of Art & Design Education*, 40(1), 82-98.
- Smedema, M. (2021). Muziek is meer. *Kunstzone*, 20(2), 16-18.

Zie voor publicaties: <https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/publicaties/>

Overzicht presentaties lectoren

De lectoren presenteren voor verschillende gremia: van onderzoekers op conferenties tot docenten op scholen, van museumeducatoren tot studenten aan HBO en WO instellingen.

- Symposium landelijk cultuuronderwijsbeleid (2102, online) presentatie Emiel Heijnen 'Angstaanjagende stippen op de horizon'
- LKCA-onderzoeksnetwerk (2021; online) presentatie Emiel Heijnen en Huub Braam 'Bring fake news into the world'
- Cultuurprofiel scholen (2021; online) Emiel Heijnen 'Angstaanjagende stippen op de horizon'
- Studiedag IJburg College (2021, online) presentatie Emiel Heijnen 'De waarde van ArtsSciences-onderwijs'
- LKCAtelier (2021, online) workshop Emiel Heijnen, Huub Braam en Claartje van Tongeren "Authentieke kunsteducatie in de praktijk" en presentatie onderzoek Fake News
- HKU (2021) presentatie Emiel Heijnen 'Remixing the art curriculum'
- HKU (2021) presentatie Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- Arts loves Sciences conferentie (2021) workshop Arida Bandringa, Melissa Bremmer, Emiel Heijnen en Sanne Kersten 'ArtsSciences Unlocked'
- Gehrels muziekeducatie (2021) Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Wicked Music Assignments'
- EAS (2021; online) presentatie Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Teacher as conceptual artist'
- ArtechLab (2021; online) presentatie Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- NAEA (2021; online) presentatie Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Robot Love: an interdisciplinary designathon'
- NAEA (2021; online) presentatie Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- NAEA (2021; online) presentatie Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Arts Laboratories and Science Studio's'
- STRP & Kunstloc (2021; online) presentatie Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'De waarde van ArtsSciences-onderwijs'
- Bio-Art Symposium (2012; online) presentatie Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Bio+Art+Educatie'
- Art'nEdu 2021, Academy of Arts, University of Novi Sad (2021) Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Teacher as Conceptual Artist'
- Saxion Hogeschool (2021) Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Wicked Arts Assignments'
- MOCCA (2021) workshop Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- Summercamp, National Museum of Women in the Arts (2021; online) workshop Emiel Heijnen en Melissa Bremmer 'Wicked Arts Assignments'
- LKCAtelier (2021; online) workshop Melissa Bremmer, Oskar Maarleveld, Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- Eye-Instituut (2021; live webinar) workshop Emiel Heijnen, Oskar Maarleveld, Melissa Bremmer 'Wicked Film Assignments'
- Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Architectuur (2021; online) Melissa Bremmer en Emiel Heijnen 'Wicked Arts Assignments'
- EAS (2021; online) presentatie Melissa Bremmer en Luc Nijs 'Music is what people do with their bodies'
- Erasmus Universiteit Rotterdam (2021), presentatie Melissa Bremmer 'De rol van het lichaam van de muziekdocent in instrumentaal en vocaal onderwijs'
- LKCA-leergemeenschap MBO-muziek (2021; online) Melissa Bremmer 'Wicked Arts Assignments: creativiteit in muziekonderwijs'
- My Music Ability 2 (2021) Melissa Bremmer presentator en moderator workshops 'My Music Ability'

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

Overzicht presentaties onderzoeksleden

- Symposium Kunst- en Cultuuronderwijs als Burgerschapsonderwijs (2021, online) workshop Melvin Crone 'Kritisch leren'
- EAS (2021, online) presentatie Reinhard Findenegg 'Authentic Composition Education as Playground for Musical Development'.
- Velon Verjaardagscongres (2021, online) presentatie Ellen van Hoek 'Teampayers' Evaluatieonderzoek naar het project 'Co-teaching in het kunstonderwijs'.
- KunstLoc (2021, online) presentatie Michel Hogenes 'Onderzoekend en ontwerpend leren muziekmuziekonderwijs.'
- Lustrum Sempre Crescendo (2021, Leiden) presentatie Michel Hogenes 'Een levenslang pionieren in muziekonderwijs'.
- Arts love Sciences Conferentie (2021, Amsterdam) workshop met o.a. Sanne Kersten 'Arts Sciences Unlocked'
- My Music Ability II (2021, Amsterdam) presentatie Vincent Lamers 'Maak je eigen multimodale muziekbubbel'.
- Dag van de Onderzoeker AHK (2021, Amsterdam) presentatie Dennis Meyer 'Intercultureel Theater'.
- Stichting Cultuurprofielscholen (2021, online) presentatie Nathalie Roos 'Dealing with the real stuff'.
- Symposium Kunst- en Cultuuronderwijs als Burgerschapsonderwijs (2021, online) workshop Nathalie Roos 'Dealing with the real stuff. Over kunst, activisme, kunst- en burgerschapsonderwijs'
- Leernetwerk Stichting Cultuurprofielscholen (2021, Amsterdam) presentatie Nathalie Roos 'Dealing with the real stuff'.
- MBO Raad (2021, Apeldoorn) presentatie Nathalie Roos 'Dealing with the real stuff'.
- Netwerk Speciaal Onderwijs (2021, online) presentatie Marijke Smedema 'Muziek is Meer'.
- My Music Ability II (2021, Amsterdam) presentatie Marijke Smedema 'Muziek is Meer'

Zie de individuele pagina's van de onderzoekers voor aanvullende informatie:

<https://www.ahk.nl/lectoraten/educatie/onderzoeksgroep/>

4.4. In de media

Het lectoraat is op verschillende manieren in de media geweest:

Interviews met de lectoren en onderzoeksleden:

- Interview Melissa Bremmer, Emiel Heijnen en Anne Nigten AHK LearningLab <https://www.marineterrein.nl/news/nieuw-op-marineterrein-amsterdam-ahk-learninglab/>
- Interview Emiel Heijnen en Nathalie Roos in Cultuur Krant, LKCA: <https://www.lkca.nl/publicatie/cultuurkrant-nl-2021-nummer-1/>
- Interview Roos van Berkel in dansdocent.nu: <https://www.dansdocent.nu/artikelen-1/2021/11/8/ouderen-willen-ook-dansen-nieuwe-dingen-leren-en-optreden-kxe8w>

Externe verslagen van bijeenkomsten:

- LKCAteliers door Bea Ros:
 - Daag uit met dwarse opdrachten: <https://www.lkca.nl/artikel/wicked-arts-assignments-daag-uit-met-dwarse-kunstopdrachten/>
 - Authentieke kunsteducatie in de praktijk: <https://www.lkca.nl/artikel/authentieke-kunsteducatie-primair-onderwijs/>
- Netwerk Filmeducatie door Tamara Klopper, Wicked Film Assignments: <https://filmeducatie.nl/inspiratie/het-beste-van-het-webinar-wicked-film-assignments>

Recensies van boeken:

- Toef Jaeger voor NRC: Kunstopdracht: maak een object dat je haat
- Michel Hogenes voor De Pyramide: Wat betekent muziek voor het muziekonderwijs: <https://www.gehrelsmuziekeducatie.nl/artikelen/wat-betekent-muziek-voor-het-muziekonderwijs>
- Maite Roest voor De Pyramide: Plezier en verwarring: <https://www.gehrelsmuziekeducatie.nl/artikelen/plezier-en-verwarring>

Nominaties:

Best verzorgde boeken: <https://www.bestverzorgdeboeken-studentenselectie.nl/2020/wicked-arts-assignments/>

5. Reflectie op het lectoraat

Het lectoraat heeft een Raad van Advies (RvA) ingesteld die de onderzoeksvoorstellen van de leden van de onderzoeksgroep peer reviewen en het lectoraat als geheel evalueren. In 2021 heeft Diederik Schönau afscheid genomen als lid van de RvA, en is als nieuw lid Zeynep Gündüz (Fontys, Codarts) aangetreden. De overige leden Linda Reus, Edwin van Meerkerk en Sandra Trienekens hebben hun deelname verlengd. De onderzoeksvoorstellen van de onderzoeksgroepsleden worden door twee leden van de Raad van Advies gepeerreviewed en leiden tot aanscherping van de onderzoeksvoorstellen. De Raad van Advies evalueert aan het einde van ieder kalenderjaar in een evaluatiegesprek het lectoraat als geheel.

6. Centre of Expertise Arts & Education i.o.

De Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten werkte in 2021 onder leiding van kwartiermaker Anne Nigten aan de oprichting van het CoE Arts & Education i.o. dat vanaf 1 januari 2022 van start beoogt te gaan. Dit CoE wil regionale kennis en kunde bundelen tot een netwerk waarvan de gezamenlijke kennis ingezet wordt voor discipline overstijgende onderwijsvernieuwing en maatschappelijke innovatie op

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten

landelijk niveau. Het CoE richt zich specifiek op de thema's *Onderwijs op het snijvlak van Kunst, Wetenschap, Technologie en Sociaal Engagement*, die ontleend zijn aan de onderzoeksthema's van het lectoraat Kunsteducatie.